

Gids duurzame aankopen Verven en Vernissen

L_ALG_Gevaarlijkeprod_VervenVernissen	datum: 26/09/2013
Proceseigenaar : ISO-projectteam Gelinkt aan P_ALG_AankoopGoederenDiensten	versie: 2

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	1
1. OMSCHRIJVING	3
2. TER INFO: WAT ZIJN DUURZAME VERVEN EN VERNISSEN?	3
2.1. Milieu	3
2.1.1. Vluchtige organische stoffen (VOS).....	3
2.1.2. Vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK).....	4
2.1.3. Zware metalen - pigmenten.....	4
2.1.4. Isothiazolinon-verbindingen, formaldehyde, ftalaten of glycol ethers.....	5
2.1.5. Andere gevaarlijke, kankerverwekkende, giftige en milieuschadelijke stoffen ...	5
2.1.6. Afval.....	5
2.1.7. Prestatiekenmerken en andere specifieke eigenschappen	5
2.2. Eerlijke handel	6
2.3. Sociale economie	6
3. VEREISTEN BINNEN DE GIDS DUURZAME AANKOPEN	6
3.1. Verplichtingen	6
3.2. Optioneel	10
3.3. Raamcontract	11
3.4. Keuzewijzer VOS	11
3.5. Tips	13
4. OPNAME VAN DUURZAAMHEIDSCRITERIA IN BESTEKKEN	15
4.1. Titel	15
4.1.1. Milieucriteria in de titel.....	15
4.1.2. Sociale economie in de titel.....	15
4.2. Kwalitatieve selectiecriteria	15
4.2.1. Milieucriteria in de selectiecriteria.....	16

4.2.2. Criteria eerlijke handel in de selectiecriteria.....	16
4.2.3. Criteria sociale economie in de selectiecriteria	16
4.3. Technische specificaties	16
4.3.1. Milieucriteria in de technische specificaties.....	16
4.3.2. Sociale economie in de technische specificaties.....	17
4.4. Gunningscriteria	17
4.4.1. Milieucriteria in de gunningscriteria	18
4.4.2. Sociale economie in de gunningscriteria	18
4.5. Uitvoeringsvoorwaarden	18
4.5.1. Milieucriteria in de uitvoeringsvoorwaarden.....	18
4.5.2. Sociale economie in de uitvoeringsvoorwaarden	19
5. VOORBEELDMAILS EN –BESTEKKEN	19
5.1. Kleine overheidsopdracht – Mail (< 8.500 euro)	19
• 5.2..... Gemiddelde overheidsopdracht – bestek (> 8.500 euro en < 85.000 euro)	20
5.3. Grote overheidsopdracht ≥ 85.000 euro – speel op zeker!	22
6. MOGELIJKE LEVERANCIERS.....	22
7. MEER INFO?.....	23

1. Omschrijving

Deze productgroep omvat 17 verschillende producttypes (cfr. [Producttest OVAM](#)) op basis van de toepassing:

1. éénpotsysteem ferro
2. éénpotsysteem non-ferro
3. hout- en metaallak binnen
4. hout- en metaallak buiten
5. houtbeits voor binnen en buiten
6. houtvernis niet-slijtvast
7. houtvernis slijtvast
8. muur- en plafondverven voor binnen, afwasbaar
9. muur- en plafondverven voor binnen, standaard
10. primers specifiek voor hout
11. primers specifiek voor metaal - ferro
12. primers specifiek voor metaal - non-ferro
13. primers voor binnenmuren en plafonds
14. primers voor buitengevels - hechtprimers
15. primers voor hout en metaal - universele primers
16. Verven voor buitengevels met minerale ondergrond
17. Verven voor wegmarkering

2. Ter info: wat zijn duurzame verven en vernissen?

2.1. Milieu

De milieu-impact van verven en vernissen wordt beïnvloed door het gehalte aan vluchtige organische stoffen (VOS), het gehalte aan vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK), de aanwezigheid van zware metalen, isothiazolinon-verbindingen, formaldehyde, ftalaten, glycol ethers, gevaarlijke, kankerverwekkende, giftige, milieuschadelijke stoffen, dosering en verpakking.

2.1.1. Vluchtige organische stoffen (VOS)

Bij synthetische verven¹ worden vluchtige organische stoffen gebruikt als oplosmiddel voor kleurstoffen, fixeermiddelen, enz. Dit zijn stoffen uit de aardolienijverheid. (Aardolie is een beperkt voorradige grondstof en dat is op zich al een reden om liever andere producten te gebruiken.) Deze VOS zorgen voor de typische verflucht die je ook terugvindt in oplos- en verdunningsmiddelen zoals white spirit. Het zijn vooral die VOS die schadelijk zijn voor het milieu en voor uw gezondheid. Het productieproces van VOS vervuult het milieu zeer sterk, en hun verdamping veroorzaakt eveneens problemen: VOS versterken het broeikaseffect en zijn mee verantwoordelijk voor smogvorming en verzuring.

De gezondheidseffecten van VOS zijn zeer uiteenlopend naargelang de samenstelling ervan. VOS kunnen bij inademing bijvoorbeeld klachten veroorzaken zoals hoofdpijn, vermoeidheid en irritatie van de neus, keel en ogen, astma. Er zijn ook VOS die kankerverwekkend zijn.

¹ Je kan verven in twee grote categorieën indelen: synthetische verven en natuurverven. Een verf bevat 3 grote bestanddelen nl. een bindmiddel, een oplosmiddel en pigmenten. In synthetische producten zijn die afkomstig van stoffen uit de aardolienijverheid.

Voor dit VOS-gehalte zijn per verfsoort wettelijke maxima vastgesteld in EU-richtlijn 2004/42/EG. In de producttest worden per verfsoort ook drempelwaarden voorgesteld.

Je kiest best voor oplosmiddelvrije of -arme verven. De meeste muur- en plafondverven voor binnenshuis zijn bijvoorbeeld watergedragen verven (meestal benoemd als acrylverven of latexverven). Let op: een watergedragen synthetische verf kan nog steeds een kleine hoeveelheid oplosmiddelen bevatten.

Naast de synthetische verven zijn er ook de natuurverven, die grotendeels zijn samengesteld uit plantaardige en minerale stoffen. De solventgedragen natuurverven bevatten natuurlijke harsen en gebruiken terpentijn of citrusolie als oplosmiddel. Er bestaan ook watergedragen natuurverven. Hier komen geen organische oplosmiddelen aan te pas.

Glanzende verven hebben vaak een hoger VOS-gehalte dan matte verven, waardoor hun milieu-impact groter is. Een glanzende verf is slechts in een aantal specifieke toepassingen noodzakelijk. Voor standaard schilderwerken van muren en plafonds heb je meestal de keuze. Daarom raadt de Producttest matte verven aan boven glanzende verven, zeker wanneer de toepassing geen glanzende verf vereist.

2.1.2. Vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK)

Vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK), zoals benzeen², toluen, ethylbenzeen, xyleen, [...] naftaleen en styreen, kunnen (afhankelijk van het product) volgende symptomen tot gevolg hebben: gedragstoornissen, oogirritatie, ademhalingsproblemen, longontsteking, aantasting van het centrale zenuwstelsel met als gevolg verlaging van het bewustzijn, verlies van bewustzijn, evenwichtstoornissen en verlaging van de reactiesnelheid en huidontvetting.

In de producttest worden een drempelwaarde van maximaal 0,1% per gewicht voorgesteld.

2.1.3. Zware metalen - pigmenten

Zware metalen, zoals cadmium, lood, chroom VI, kwik, arsenicum, barium (uitgezonderd bariumsulfaat), seleen of antimonium, komen voornamelijk voor onder de vorm van kleurpigmenten of droogstoffen. De gevolgen van zware metalen kunnen ernstig zijn. Zo werkt kwik in op het zenuwstelsel, waardoor bijv. leerproblemen en verlamming kunnen ontstaan. Ook lood kan het zenuwstelsel aantasten, maar het kan ook leiden tot bloedarmoede en miskramen. Zink kan leiden tot aderverkalking en kan schade aan de luchtwegen veroorzaken. Cadmium kan nierafwijkingen tot gevolg hebben. Het gebruik van lood (EU-richtlijn 76/769/EEG) en cadmium (EU-Richtlijn 91/338/EEG) is al verboden in muurverf.

Wanneer titaanwit of titaandioxide, het meest gebruikte pigment voor witte verf, werd gebruikt, worden witte pigmenten best beperkt. De productie van titaanwit is immers milieuonvriendelijk. De aanmaak van kunstmatig gemaakte metaaloxiden vergt veel energie, veroorzaakt waterverontreiniging en produceert gevaarlijk afval. Titaanwit zorgt bovendien voor het ontstaan van afvalzuren. tegenwoordig zou men uit de afvalzuren die bij de productie van titaanwit ontstaan, wel opnieuw titaanwit kunnen winnen. Kalk en krijt zijn alternatieve pigmenten voor titaanwit om een witte verf te bekomen.

De kleurstoffen die in natuurverven gebruikt worden, zijn uit aarde gewonnen anorganische pigmenten (amber, siena, oker, groene aarde, krijt...) of van dierlijke of plantaardige oorsprong (karmijn, sepia, indigo...).

² Gebruik van benzeen is verboden in verven (EU-richtlijn 76/769/EEC).

2.1.4. Isothiazolinon-verbindingen, formaldehyde, ftalaten of glycol ethers

Kies voor een product zonder isothiazolinon-verbindingen, formaldehyde, ftalaten³ of glycol ethers⁴.

2.1.5. Andere gevaarlijke, kankerverwekkende, giftige en milieuschadelijke stoffen

Je kiest best voor verven/vernissen zonder gevarensymbolen op de verpakking of in het veiligheidsinformatieblad.

Je kiest bij voorkeur voor producten zonder deze R-zinnen -die duiden op kankerverwekkende en giftige stoffen- in concentraties groter dan 0,1% (eventueel in combinatie met elkaar): R23, R24, R25, R26, R27, R28, R33, R39, R40, R45, R46, R48, R49, R60, R61, R62, R63, R68 en zonder deze R-zinnen -die duiden op stoffen die schadelijk zijn voor het milieu- in concentraties groter dan 2,5% (eventueel in combinatie met elkaar): R50, R50/53, R51/53, R52/53, R51, R52, R53 op het veiligheidsinformatieblad.

2.1.6. Afval

Je laat best de benodigde hoeveelheid verf berekenen, zodat de juiste hoeveelheid verf kan worden aangeschaft met zo weinig mogelijk verpakkingen. Te grote verpakkingen kunnen resulteren in overschotten die verwijderd moeten worden als gevaarlijk afval. Te kleine hoeveelheden zorgen voor extra verpakkingsafval, gezien een kleine pot verf relatief meer verpakkingsafval veroorzaakt dan een grote pot verf.

Sommige leveranciers beschikken over een terugnamesysteem voor gebruikte verfpotten.

2.1.7. Prestatiekenmerken en andere specifieke eigenschappen

Bepaalde prestatiekenmerken kunnen een lange levensduur van de verf garanderen. Op milieuvlak is dit ook van belang: minder vaak verven betekent immers minder milieu-impact.

Wat betreft de schokweerstand van lak (hout- en metaalverf) mag er geen barstvorming optreden na een valproef uitgevoerd volgens ISO norm 6272-2 ASTM D 2794.

Lak (hout- en metaalverf) voor toepassing buiten moet slagen in een verouderingsproef, zoals de QUV test (blootstelling UV licht + condensatiecycli) volgens norm ISO 11507-ISO6270-2-DIN50017-ASTM G53. Volgende resultaten moeten behaald worden:

- Glans: 80% van de beginwaarde
- Kleur: de kleurverandering, colorimetrisch gemeten is $\Delta E \leq 2$
- Geen enkele aantasting (vorming van blaasjes of kraaienpoten)

De hechting van anti-roest verven na de corrosieweerstandtest via zoutnevelproef (ASTM B117-ISO 9227) moet ISO 0-1 bedragen.

De hechting van primers wordt getest via een cross cut test (ISO 2409-ASTM D3359). Het resultaat van de test moet ISO 0 zijn. Na het opkleven en verwijderen van de tape moet het resultaat ISO 0 of ISO 1 zijn.

³ zoals DINP (CAS 28553-12-0 en 68515-48-0), DIDP (CAS 68515-49-1 en 26761-40-0), DNOP (CAS 117-84-0), DHEP (CAS 117-81-7), DBP (CAS 84-74-2), BBP (CAS 85-68-7)

⁴ zoals EGDME (CAS 110-71-4), DEGEE (CAS 111-90-0), DEGDME (CAS 111-96-6), TEGME (CAS 112-35-6), TEGDME (CAS 112-49-6), EGBE (CAS 111-76-2).

Kies voor slijtvaste houtvernis met een slijtvastheid van het product na 1000 cycli met een belasting van 1000 gram kleiner of gelijk aan 25 mg (tweede keuze: kleiner of gelijk aan 70 mg)

Kies bij voorkeur voor afwasbare muur- en plafondverven met een schrobweerstand of wasvastheid in klasse 1 of 2.

Je gebruikt beter geen houtprimers en -beits voor binnen en buiten met een schimmelwerende werking op het hout. Houtprimers en -beits of muurverven voor zeer specifieke toepassingen zoals douches of andere vochtige plaatsen kunnen schimmelwerende eigenschappen bevatten bijvoorbeeld. Vanuit milieuoogpunt is het echter beter om te kiezen voor verven met zeer goede vochtregulerende eigenschappen, zoals bijvoorbeeld minerale verven (bijvoorbeeld kalkverven of silicaatverven). Dergelijke verven zijn minder gevoelig voor schimmelgroei. Let wel: vochtregulerende verven zijn poreus, en daardoor gevoeliger voor vuilaanhechting. Ze zijn daarom minder geschikt voor ruimtes waar de kans op vlekken groot is en waar het oppervlak reinigbaar moet zijn (bijvoorbeeld de keuken). Synthetische verven zijn niet dampdoorlatend, zodat gemakkelijker schimmelvorming optreedt.

Verf voor wegmarkering heeft best een ATG-keuring G0023. Verven met een ATG-certificaat voldoen aan bepaalde eisen inzake duurzaamheid (waaronder de levensduur en het VAK-gehalte).

2.2. Eerlijke handel

N.v.t.

2.3. Sociale economie

De sociale economie bestaat uit verschillende bedrijven en organisaties die bepaalde maatschappelijke meerwaarden vooropstellen en volgende basisprincipes respecteren:

- voorrang van arbeid op kapitaal
- democratische besluitvorming
- maatschappelijke inbedding
- transparantie
- kwaliteit
- duurzaamheid.

De sector sociale economie stelt in de provincie Antwerpen ongeveer 7.500 mensen uit verschillende kansengroepen tewerk, in meer dan 400 sociale economie organisaties. Een overzicht van deze organisaties en hun producten en dienstverlening vind je in de catalogus sociale economie op www.provant.be/SE.

Meer informatie kan je bekomen bij het Provinciaal Steunpunt Sociale Economie (sociale_economie@admin.provant.be).

3. Vereisten binnen de Gids duurzame aankopen

3.1. Verplichtingen

Voor de Samenwerkingsovereenkomst is het verplicht om met milieuverantwoorde verven en vernissen te werken. Onderstaande criteria moet je dus verplicht overnemen in de technische bepalingen van je bestek.

<p>Een beperkt gehalte vluchtige organische stoffen (VOS)</p>	<p>Bepaal de juiste drempelwaarde aan de hand van de keuzewijzer VOS. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond VOS neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Informatie over het VOS-gehalte is te vinden op de verpakking.⁵ De categorie staat op de verpakking vermeld bij de gegevens over het VOS-gehalte.</p>
<p>Zonder zware metalen</p>	<p>Zonder cadmium, lood, chroom VI, kwik, arsenicum, barium (uitgezonderd bariumsulfaat), seleen of antimonium. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond zware metalen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Zware metalen staan vermeld op het veiligheidsinformatieblad, anders zijn ze ofwel niet aanwezig ofwel aanwezig in een kleine concentratie.⁶ Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blauwe Engel-label, het Nordic Swan-label, het Europees Ecolabel, het Nature Plus-label en het NF Environnement-label.</p>
<p>Zonder de volgende R-zinnen in concentraties groter dan 0,1% (eventueel in combinatie met elkaar): R23, R24, R25, R26, R27, R28, R33, R39, R40, R45, R46, R48, R49, R60, R61, R62, R63, R68 (kankerverwekkende en giftige stoffen)</p>	<p>Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond R-zinnen in verband met kankerverwekkende en giftige stoffen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Ingrediënten met R-zinnen en de concentratie van het ingrediënt worden vermeld in de tabel in hoofdstuk 3 van het veiligheidsinformatieblad. Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blauwe Engel-label, het Nordic Swan-label, het Europees Ecolabel, het Nature Plus-label en het NF Environnement-label.</p>
<p>Zonder de volgende R-zinnen: in concentraties groter dan 2,5% (eventueel in combinatie met elkaar): R50, R50/53, R51/53, R52/53, R51, R52, R53 (stoffen die schadelijk zijn voor het milieu)</p>	<p>Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond R-zinnen in verband met milieuschadelijke stoffen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Ingrediënten met R-zinnen de concentratie van het ingrediënt worden vermeld in de tabel in hoofdstuk 3 van het veiligheidsinformatieblad. Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blauwe Engel-label, het Nordic Swan-label, het Europees Ecolabel, het Nature Plus-label en het NF Environnement-label.</p>
<p>Zonder ftalaten</p>	<p>Zonder DINP (CAS 28553-12-0 en 68515-48-0), DIDP (CAS 68515-49-1 en 26761-40-0), DNOP (CAS 117-84-0), DHEP (CAS 117-81-7), DBP (CAS 84-74-2), BBP (CAS 85-68-7). Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond ftalaten neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Deze CAS-nummers zijn terug te vinden op het veiligheidsinformatieblad.⁶ Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nordic Swan-label, het</p>

⁵ Let wel, de VOS-richtlijn laat producenten toe het gehalte aan VOS op de verpakking en het veiligheidsinformatieblad als volgt te vermelden: "dit product bevat maximaal x g/l". De werkelijke VOS-waarden van het product kunnen met andere woorden kleiner zijn dan het vermelde maximum. Voor het exacte VOS-gehalte neemt u daarom best contact op met de producent zelf.

⁶ Een andere mogelijkheid om dit te bevestigen is door navraag te doen bij de producent of leverancier. Vraag hem hiervoor een verklaring op eer, die wordt ondertekend en waarin de aan- of afwezigheid van deze stoffen of prestatiekenmerken worden aangegeven, eventueel gestaafd met bewijsmateriaal.

	Europees Ecolabel, het Nature Plus-label en het NF Environnement-label.
Een gehalte vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK) van maximaal 0,1% per gewicht (voor wegmarkeringsverf: maximaal 0,5% per gewicht)	Niet van toepassing voor anti-roest verven. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? en de keuzewijzer . Voorwaarden rond VAK neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Het VAK-gehalte is terug te vinden op het veiligheidsinformatieblad in hoofdstuk 3: zoek naar benzeen, toluen, ethylbenzeen, xyleen, naftaleen en styreen . Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blaue Engel-label, het Nordic Swan-label, het Europees Ecolabel, het Nature Plus-label en het NF Environnement-label.
Een gehalte isothiazolinon-verbindingen van maximaal 500 ppm of 0,05% (m/m)	Niet van toepassing voor wegmarkeringsverf. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond isothiazolinon-verbindingen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Isothiazolinonverbindingen kan je terugvinden door te zoeken naar "isothiazool" of gelijkaardig bij de chemische stoffen vermeld op het veiligheidsinformatieblad. (Bijvoorbeeld: 5-chloor-2-methyl-2H-isothiazool-3-on) Staat het niet vermeld op het veiligheidsinformatieblad dan is de stof ofwel niet aanwezig, ofwel in een kleine concentratie. ⁶ Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blaue Engel-label, het Nordic Swan-label, het Europees Ecolabel, het Nature Plus-label en het NF Environnement-label.
Een gehalte formaldehyde van maximaal 10mg/kg of 0,001% (m/m)	Niet van toepassing voor wegmarkeringsverf. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond formaldehyde neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Het gehalte aan formaldehyde kan je terugvinden op het veiligheidsinformatieblad, anders is de stof ofwel niet aanwezig, ofwel aanwezig in een kleine concentratie. ⁶ Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blaue Engel-label, het Nordic Swan-label, het Europees ecolabel, het Nature Plus-label en het NF Environnement-label.
schokweerstand hout- en metaallak: geen barstvorming bij valproef uitgevoerd volgens ISO norm 6272-2 ASTM D 2794	Enkel van toepassing voor hout- en metaallak. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond schokweerstand neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Voor sommige producten wordt deze specifieke informatie over de schokweerstand in de technische fiches vermeld.
verouderingsproef hout- en metaallak: Voor toepassing buiten: slagen in verouderingsproef, zoals de QUV test (blootstelling UV licht + condensatiecycli) volgens norm ISO 11507-ISO6270-2-DIN50017-ASTM G53. volgende resultaten moeten behaald worden:	Enkel van toepassing voor hout- en metaallak. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond verouderingsprestaties neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Voor sommige producten wordt deze specifieke informatie over de veroudering in de technische fiches vermeld.

<p>glans: 80% van de beginwaarde kleur: de kleurverandering, colorimetrisch gemeten is $\Delta E \leq 2$ geen enkele aantasting (vorming van blaasjes of kraaienpoten)</p>	
<p>corrosieweerstand anti-roest verven: hechting na de test via zoutnevelproef (ASTM B117-ISO 9227) moet ISO 0-1 bedragen</p>	<p>Enkel van toepassing voor antiroestverven. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond corrosieweerstand neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Voor sommige producten wordt deze specifieke informatie over de corrosieweerstand in de technische fiches vermeld.</p>
<p>hechting primers: resultaat cross cut test (ISO 2409-ASTM D3359) moet ISO 0 zijn. Na het opkleven en verwijderen van de tape moet het resultaat ISO 0 of ISO 1 zijn.</p>	<p>Enkel van toepassing voor primers. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond hechting neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Voor sommige producten wordt deze specifieke informatie over de hechting in de technische fiches vermeld.</p>

Verven kunnen gevaarlijke producten zijn. Gevaarlijke producten kun je herkennen doordat op het etiket één of meerdere gevaarsymbolen staan (eventueel op te vragen bij de leverancier). Als je entiteit voor het eerst een bepaald gevaarlijk product aankoopt, moet je op voorhand advies vragen aan de milieucoördinator en de preventieadviseur (via ISO14001@admin.provant.be). Bij de adviesvraag moet je de SDS-fiche van het beoogde product en onderstaande tabel of equivalent ingevuld meesturen.

Plaats van opslag	Productgroep -nummer ⁷	Gebruiker	Max. opslag-hoeveelheid	Verpakkings-wijze	Grootte van recipiënt
(gebouw, gebouwnr, lokaaln, ...)	(indien niet in de Gids duurzame aankopen, omschrijving)	(specifieke functie of naam)	(in kg of l)	(recipiënt, vat, tank, doos, fles, ...)	(van belang is < 25kg/l of > 25 kg/l)

Als je twijfelt of het om een nieuw chemisch product gaat voor je entiteit, moet je het milieuaanspreekpunt of de milieucoördinator contacteren.

IDP&B/de preventieadviseur bezorgt je een productinstructiekaart met de belangrijkste informatie voor de gebruiker (tenzij dit anders geregeld is voor je entiteit of dienst).

⁷ Nummer van de productgroep in de Gids duurzame aankopen, bijvoorbeeld voor verven en vernissen "8.4" [...].

3.2. Optioneel

<p>zonder schimmelwerende werking</p>	<p>Bijvoorbeeld voor houtprimers en -beits voor binnen en buiten. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond biociden neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Let op de vermelding "bevat fungicide" in de productfiche, de verpakking of het veiligheidsinformatieblad. Deze vermelding duidt op de aanwezigheid van schimmelwerende ingrediënten. Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blaue Engel-label en het Nature Plus-label.</p>
<p>slijtvastheid houtvernis: na 1000 cycli met een belasting van 1000 gram kleiner of gelijk aan 25 mg (tweede keuze: kleiner of gelijk aan 70 mg)</p>	<p>Enkel van toepassing voor slijtvaste houtvernis. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond slijtvastheid neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Voor sommige producten wordt deze specifieke informatie over de slijtvastheid in de technische fiches vermeld.⁶</p>
<p>verf voor wegmarkering: met ATG-keuring G0023</p>	<p>Enkel van toepassing voor wegmarkeringsverf. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond keuringen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties.</p>
<p>schrobweerstand of wasvastheid afwasbare muur- en plafondverven: klasse 1 of 2 (testnorm DIN EN 11998)</p>	<p>Enkel van toepassing voor afwasbare muur- en plafondverven. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond schrobweerstand neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. De schrobweerstand kan je terugvinden in de technische fiche van het product.</p>
<p>zonder gevarensymbolen</p>	<p>Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond gevaren neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Op het veiligheidsinformatieblad worden de gevaarsymbolen vermeld in hoofdstuk 15.</p>
<p>zonder de glycol ethers EGDME (CAS 110-71-4), DEGEE (CAS 111-90-0),DEGDME (CAS 111-96-6), TEGME (CAS 112-35-6),TEGDME (CAS 112-49-6), EGBE (CAS 111-76-2) afwezig bce</p>	<p>Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond glycol ethers neem je bij voorkeur op in de technische specificaties. Deze CAS-nummers zijn terug te vinden op het veiligheidsinformatieblad.⁶ Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nordic Swan-label, het Europees Ecolabel en het NF Environnement-label.⁸</p>
<p>Witte pigmenten op basis van titaanwit of titaandioxide binnentoepassingen: maximaal 36 g/m² (bij een dekvermogen van 98% en rendement van minimaal 8 m²/liter)</p>	<p>Niet van toepassing voor vernissen, beitsen en wegmarkeringsverf. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond pigmenten neem je bij voorkeur op in de technische specificaties.</p>

⁸ Bij hout- en metaallak voor binnen en buiten, houtvernis niet-slijtvast, muur- en plafondverven voor binnen, primers specifiek voor hout, primers voor hout en metaal, verven voor buitengevels met minerale ondergrond enkel NF Environnement en Nature plus, bij houtbeits voor binnen en buiten en houtvernis slijtvast, primers specifiek voor metaal, primers voor binnenmuren en plafonds, primers voor buitengevels – hechtprimers enkel NF Environnement.

buitentoeepassingen: maximaal 38 g/m² (bij een dekvermogen van 98% en rendement van minimaal 6 m²/liter)	
berekening benodigde hoeveelheid verf	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond de juiste hoeveelheid verf neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
terugnamesysteem voor gebruikte verfpotten	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen? Voorwaarden rond een terugnamesysteem voor gebruikte verfpotten neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .

3.3. Raamcontract

Er is geen raamcontract voor verven en vernissen.

3.4. Keuzewijzer VOS

Producten die de drempelwaarden uit de **laatste kolom** overschrijden, zijn niet toegelaten. Dit zijn immers de Europese drempelwaarden (Richtlijn 2004/42/EG) die sinds begin 2010 van kracht zijn. In de **eerste en tweede kolom** werden de drempelwaarden opgenomen die gehanteerd worden door de verschillende ecolabels⁹. Je kan zelf beslissen of je gaat voor de kenmerken uit de eerste en tweede kolom. Hoe lager het VOS-gehalte, hoe duurzamer. Verven en vernissen met een VOS-gehalte onder de waarde in de eerste kolom zijn met andere woorden het duurzaamst.

Gebruik deze keuzewijzer om te bepalen welke voorwaarden je in de technische specificaties opneemt.

^a kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Blaue Engel-label

^b kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nordic Swan-label

^c kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Europees Ecolabel

^d kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nature Plus-label

^e kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het NF Environnement-label

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Eénpotsysteem metaal Ferro ¹⁰	≤ 100 g/l	≤ 140 g/l ^e	≥ 140 g/l (ferro)
Eénpotsysteem metaal Non-Ferro ¹¹	≤ 100 g/l ^{bc}	≤ 140 g/l ^{bce}	≥ 500 g/l (non-ferro)
Hout- en metaallak voor binnen/buiten	≤ 15 g/l (binnen) ^{ad} ≤ 30 g/l (buiten) ^{ad}	≤ 90 g/l ^{abcd}	≥ 130 g/l ^{abcde} ≥ 300 g/l (solventgedragen)
Houtbeits voor binnen en buiten ¹²	≤ 15 g/l	≤ 75 g/l ^{bc} ≤ 90 g/l (houtbeitsen met	≥ 130 g/l ^{bce} (watergedragen)

⁹ Het Europees Ecolabel, het 'Natureplus'-label, het 'Blaue Engel'-label, het 'Nordic Swan'-label en het NF Environnement-label.

¹⁰ Enkel NF Environnement labelt éénpotsysteem metaal Ferro

¹¹ Enkel Nordic Swan, EU Ecolabel en NF Environnement labelen éénpotsysteem metaal Non-Ferro.

		een minimale laagdikte (die vallen onder VOS-categorie A/f), die enkel buiten toegepast worden) <small>bc</small>	≥ 400 g/l (solventgedragen) ≥ 700 g/l (solventgedragen houtbeitsen met een minimale laagdikte (die vallen onder VOS-categorie A/f), die enkel buiten toegepast worden)
Houtvernis niet-slijtvast ¹³	≤15 g/l ^d	≤75 g/l ^{bcd}	≥ 130 g/l ^{bcde}
Houtvernis slijtvast ¹⁴	≤75 g/l (categorie A/e: Vernissen en houtbeitsen voor houtwerk binnen en buiten, inclusief dekkende houtbeitsen) <small>bc</small>	≤100 g/l (categorie A/i Performante eencomponentcoatings of A/j Performante tweecomponentcoatings voor specifiek eindgebruik zoals vloeren) <small>bc</small>	≥ 140 g/l (categorie A/i Performante eencomponentcoatings of A/j Performante tweecomponentcoatings voor specifiek eindgebruik zoals vloeren) <small>bce</small> (watergedragen) ≥ 400 g/l (solventgedragen) ≥ 130 g/l (categorie A/e: Vernissen en houtbeitsen voor houtwerk binnen en buiten, inclusief dekkende houtbeitsen) <small>bce</small>
muur- en plafondverven binnen	≤3 g/l ^{ad}	≤15 g/l (mat) ^{abcd} ≤ 60 g/l (glanzend) ^{abcd}	≥ 30 g/l (mat) ^{abcde} ≥ 100 g/l (glanzend) ^{abcde}
Primers specifiek voor hout (categorie A/g: primer)	≤3 g/l (categorie A/g: primer) ^{ad}	≤15 g/l (categorie A/g: primer) ^{abcd}	≥ 30 g/l(watergedragen categorie A/g: primer) ^{abcde} ≥ 350 g/l (solventgedragen categorie A/g: primer)
Primers specifiek voor hout (categorie A/d) (hout- en metaalverf) ¹⁵	≤30 g/l	≤90 g/l ^{bc}	≥ 130 g/l ^{bce} ≥ 300 g/l (solventgedragen)
Primers specifiek voor metaal - ferro ¹⁶			≤140 g/l (watergedragen) ^e ≥ 500 g/l voor solventgedragen eencomponentcoatings)

¹² Enkel Nordic Swan, EU Ecolabel en NF Environnement labelen houtbeits voor binnen en buiten.

¹³ Enkel Nordic Swan, EU Ecolabel, NaturePlus en NF Environnement labelen houtvernis niet-slijtvast.

¹⁴ Enkel Nordic Swan, EU Ecolabel en NF Environnement labelen houtvernis slijtvast.

¹⁵ Enkel Nordic Swan, EU Ecolabel en NF Environnement labelen primers specifiek voor hout (categorie A/d) (hout- en metaalverf)

¹⁶ Enkel NF Environnement labelt primers specifiek voor metaal – ferro.

Primers specifiek voor metaal – non-ferro ¹⁷	≤30 g/l	≤100 g/l ^{bc}	≥140 g/l (watergedragen) ^{bce} ≥ 500 g/l (solventgedragen eencomponentcoatings)
Primers voor muur en plafond binnen + Primers voor buitengevels – hechtprimers ¹⁸	≤ 3 g/l	≤ 15 g/l ^{bc}	≥ 30 g/l (subcategorie A/a: matte coatings; watergedragen subcategorie A/g: primers; watergedragen subcategorie A/h: hechtprimers) ^{bce} ≥ 350 g/l (solventgedragen subcategorie A/g: primers) ≥ 750 g/l (solventgedragen subcategorie A/h: hechtprimers)
Primers voor hout en metaal – Universele primers (categorie A/g)(primer)	≤ 3 g/l ^{ad}	≤ 15 g/l ^{abcd}	≥ 30 g/l (watergedragen) ^{abcde} ≥ 350 g/l (solventgedragen)
Primers voor hout en metaal – Universele primers (categorie A/d)(hout- en metaalverf)	≤30 g/l	≤90 g/l	≥130 g/l (watergedragen) ≥ 300 g/l (solventgedragen)
Verven voor buitengevels buiten met minerale ondergrond	≤ 3 g/l ^{ad}	≤15 g/l	≥ 40 g/l (watergedragen) ^{abcd} ≥ 430 g/l (solventgedragen)
Verven voor wegmarkering ¹⁹	≤ 80 g/kg (uitgedrukt in gram per kg product, zonder het water dat eventueel aanwezig is in het product) ^e		

3.5. Tips

- Om een milieuvriendelijke verf te herkennen, lees je best de gebruiksaanwijzing. Als je de verf moet mengen met terpentine (= white spirit) dan heb je een synthetische verf vast. Mag je de verf aanlengen met **water of terpentijn**, dan heb je een milieuvriendelijkere keuze gemaakt. Verwar terpentine niet met terpentijn. Terpentijn wordt gewonnen uit naaldbomen, terpentine (of white spirit) is een aardoliederivaat.
- Kies bij voorkeur voor **natuurverven**. Een groot voordeel van natuurverven - geschikt voor hout en metaal - is dat de plantaardige grondstoffen constant hernieuwbaar zijn.

¹⁷ Enkel Nordic Swan, EU Ecolabel en NF Environnement labelen primers specifiek voor metaal – non-ferro

¹⁸ Enkel Nordic Swan, EU Ecolabel en NF Environnement labelen primers voor binnenmuren en plafonds

¹⁹ Enkel NF Environnement labelt verven voor wegmarkeringen

Bij de productie komen minder verzurende stoffen vrij dan bij andere verfsoorten, terwijl de bestanddelen goed afbreken in de afvalfase. Natuurverven zijn bovendien gebruiksvriendelijk: gemakkelijk toe te passen en weinig schadelijke of hinderlijke geuren. Voor het behandelen van muren, plafonds en aanverwanten zijn er minerale verven, silicaatverven en kalkcaseïneverven voorhanden. 'Witkalk' is een van oudsher gekend natuurlijk product dat goed scoort. Voor houtsoorten worden bij voorkeur dampdoorlatende verven op basis van plantaardige oliën aangewend. Lijnolie, dat als bindmiddel het hoofdbestanddeel vormt, wordt gewonnen uit vlas.

- Kies **matte verven** i.p.v. glanzende verven wanneer de toepassing geen glanzende verf vereist.
- Zelfs de minst schadelijke verven en vernissen komen beter niet in het milieu terecht.
- Als je precies **berekent hoeveel verf je nodig** hebt, kan je nutteloze restjes en teveel verpakking vermijden.
- **Borstels en rollen laten opdrogen en verwijderen als chemisch afval (KGA)** blijkt minder schadelijk te zijn voor het milieu, dan uitvoerig spoelen en reinigen om ze opnieuw te kunnen gebruiken. Je hoeft tussen de lagen door of zelfs bij langere onderbrekingen je borstels en rollen niet met water of white spirit te reinigen. In een plastic zakje (goed afgesloten van de lucht) kan je ze gerust een paar dagen laten liggen. In een laagje water kan je een afgestreken borstel ook dagenlang gebruiksklaar houden; in een afgesloten potje met een laagje oplosmiddel nog veel langer. Als je alle verfklassen combineert, kan je je materiaal voor alle klussen gebruiken en daarna afdanken.
- Wil je kwasten, rollen enz. toch **spoelen**, doe dat dan zeker niet gewoon onder de kraan boven de gootsteen of een afvoerputje. Spullen die met water en groene zeep schoon te maken zijn, reinig je in een pot of emmer en je laat het water nadien gewoon verdampen. Het opgedroogde bezinsel kan bij het KGA. Moet je toch een speciale reiniger gebruiken, kies dan een oplosmiddelarm of oplosmiddelvrij reinigingsmiddel. Het bezinsel verwijder je ook hier als KGA en het reinigingsmiddel kan je in een gesloten recipiënt bewaren en hergebruiken.
- Maak de **ondergrond schilderklaar**. Oude verflagen moeten niet absoluut weg. Een dunne laag mag gewoon blijven zitten. De ondergrond moet alleen effen, droog, schoon en stofvrij zijn. Informeer je goed. Hoe beter de voorbereiding, hoe beter en duurzamer het eindresultaat. Licht opschuren volstaat doorgaans voor een glatte onderlaag.
- De beste keuze is om **nat te schuren** met waterbestendig schuurpapier: maak de laag nat, gebruik watervast schuurpapier en draag een stofmaskertje, want gezond is het schuurstof niet. Vermijd afbijtmiddelen die zijn immers altijd agressief en schadelijk voor huid en ogen. Waterverdunbare afbijtmiddelen zijn het minst milieubelastend. Je kan oude verflagen beter **verhitten** (föhnen) zodat ze los komen en vervolgens **afkrabben** met een krabber of glasscherven. De restanten verwijder je als KGA. Afbranden met de vlam is milieuvriendelijk en gevaarlijk. In de hete vlam ontstaan zeer giftige dampen.
- Moet je **barsten opvullen**, gebruik dan een middel met zo weinig mogelijk vluchtige organische stoffen (slecht voor gezondheid en milieu), bijvoorbeeld acrylplamuur.
- Om de ondergrond te **ontvetten** en stofvrij te maken kies je best ontvetters op basis van zeep of dennenhars. Je kan ook 250 g soda of zachte zeep oplossen in een emmer water (naspoelen met gewoon water). Middelen met ammoniak (of een andere sterk alkalische stof) gebruik je beter niet.
- Kies kleuren in functie van het lokaalgebruik. **Lichte kleuren** genieten de voorkeur omdat ze het licht in het lokaal helpen verspreiden. Lokalen met donkere kleuren vereisen meer lichtvermogen omdat ze meer licht absorberen.
- Kleine **verfrestjes** kan je gebruiken als grondverf voor een volgende schilderklus.

- Onbruikbare verfresten, lege verblikken, opgedroogde verfresten en uitgedroogde kwasten en rollen en afbijtmiddel moet je afvoeren als **KGA**.
- **Oplosmiddelen** kun je **opnieuw gebruiken**: helemaal laten bezinken en voorzichtig en voorzichtig afgieten of meteen door een koffiefilter gieten om de verfresten eruit te zeven. De resten geef je mee als KGA.
- **Verlucht** steeds de ruimtes.

4. Opname van duurzaamheidscriteria in bestekken

Het opnemen van duurzaamheidscriteria is afhankelijk van het soort overheidsopdracht. Meer info over de **wetgeving** overheidsopdrachten en de verschillende mogelijkheden vind je op het intranet onder de [ondersteuning/aankoop- en overheidsopdrachten](#).

In deze Gids duurzame aankopen gaan we ervan uit dat de aankopen gebeuren voor een relatief beperkt bedrag, namelijk **minder dan 85.000 euro**.

Opdrachten **onder de 85.000 euro** mogen steeds geplaatst worden via een **onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking**. Je moet hier volgens de wetgeving overheidsopdrachten meerdere leveranciers aanschrijven. Je mag deze leveranciers zelf kiezen. Laat die keuze dan ook afhangen van de mate waarin deze leveranciers eventueel duurzame verven kunnen leveren.

Het is aan te raden om op voorhand na te gaan wat de verschillende mogelijkheden zijn en wie hier eventueel aan kan voldoen. Surf vóór je verf of vernis wil aankopen op het internet en neem contact op met een aantal leveranciers en bekijk de verschillende mogelijkheden voor duurzame producten. Al naargelang de toepassing kies je, binnen de [verplichtingen](#), best zelf wat je juist wil aankopen. De [keuzewijzer](#) geeft een overzicht van de mogelijke eigenschappen en kan je helpen bij je keuze. Meer info over duurzame verven en vernissen vind je in het [hoofdstuk: Wat zijn duurzame verven en vernissen?](#)

Heb je te maken met een aankoop **boven de 85.000 euro**? Neem dan contact op met de **dienst Overheidsopdrachten en Juridische Ondersteuning** (T 03 240 54 59, aankoop@admin.provant.be).

- Voor meer info over de **milieucriteria** kun je terecht bij Liesbeth Taverniers (DMN, T 240 57 55, ISO14001@admin.provant.be).
- Voor meer info over de **criteria m.b.t. sociale economie** kun je terecht bij Marjan Vanuytsel (DEIS, T 014 56 52 36, marjan.vanuytsel@admin.provant.be).

4.1. Titel

Het is belangrijk om in de titel zo duidelijk mogelijk te omschrijven wat je juist wil. Neem indien mogelijk in de titel ook al duurzaamheidscriteria op.

4.1.1. Milieucriteria in de titel

Bijvoorbeeld: "Milieuverantwoorde binnenmuurverf op waterbasis"

4.1.2. Sociale economie in de titel

N.v.t.

4.2. Kwalitatieve selectiecriteria

Kwalitatieve selectiecriteria zijn criteria die je toestaan om de **inschrijvers** op je overheidsopdracht kwalitatief te beoordelen. Bij een overheidsopdracht met een beperkt

bedrag en dus via een **onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking**, vindt de kwalitatieve selectie meestal impliciet plaats door het opstellen van de lijst van aan te schrijven bedrijven. Je kiest zelf wie je selecteert en aanschrijft. Onderzoek dus eerst of de bedrijven die je op je lijst zet wel aan je selectiecriteria voldoen. Op die manier schrijf je enkel bedrijven aan die voldoen en moet je dus geen selectiecriteria meer opnemen in je bestek. Indien je deze werkwijze volgt moet je in je kwalitatieve selectie enkel nog de RSZ toestand **en andere fiscale verplichtingen** van de inschrijvers controleren.

4.2.1. Milieucriteria in de selectiecriteria

Op milieuvlak kan je bijvoorbeeld enkel bedrijven aanschrijven die een ISO 14001- of EMAS-certificaat hebben. Je moet dan geen selectie criterium in die trant meer opnemen.

In een grote opdracht die gepubliceerd moet worden kan je vragen naar certificaten voor milieubeheer (bv. ISO 14001 of EMAS) of gelijkwaardige. Je controleert dan best ook of er voldoende firma's aan deze vereisten kunnen voldoen.

Bijvoorbeeld: *"De inschrijver beschikt voor zijn organisatie, althans voor dat deel/die delen van de organisatie dat/die betrokken is/zijn bij de uitvoering van de opdracht over een managementsysteem waarin de volgende onderwerpen zijn geregeld:*

- *de concrete maatregelen die zijn of worden getroffen om de milieubelasting van de bedrijfsprocessen die verband houden met de uitvoering van de opdracht, zoals gebruik van gevaarlijke stoffen, waterverbruik en energiegebruik van de in te zetten apparatuur en gebruik van transportmiddelen, te verminderen.*
- *hoe naleving van de geldende milieuwetgeving is gewaarborgd*
- *hoe aandacht wordt besteed aan de bewustwording en de competentie van medewerker(s) ten aanzien van het omgaan met de voor deze opdracht relevante milieuaspecten*
- *hoe de voor deze opdracht relevante milieuaspecten worden gemonitord*
- *hoe de milieumaatregelen worden gemonitord als basis voor kwaliteitsgarantie."*

4.2.2. Criteria eerlijke handel in de selectiecriteria

4.2.3. Criteria sociale economie in de selectiecriteria

N.v.t.

4.3. Technische specificaties

Dit is een technische beschrijving van de inhoud van de opdracht. Als aan de minimale/absolute technische specificaties niet wordt voldaan, komt de offerte in principe niet in aanmerking. Voorwaarden opnemen in de technische specificaties is de meest doeltreffende manier om zeker te zijn van een duurzame **aankoop**. (Door het nodige marktonderzoek ben je zeker dat de bepalingen die je opneemt ook mogelijk zijn.)

4.3.1. Milieucriteria in de technische specificaties

Bijvoorbeeld: *"De houtbeits*

- *bevat geen van volgende stoffen:*
 - *zware metalen cadmium, lood, chroom VI, kwik, arsenicum, barium (uitgezonderd bariumsulfaat), seleen of antimonium.*
 - *Ftalaten DINP (CAS 28553-12-0 en 68515-48-0), DIDP (CAS 68515-49-1 en 26761-40-0), DNOP (CAS 117-84-0), DHEP (CAS 117-81-7), DBP (CAS 84-74-2), BBP (CAS 85-68-7).*
- *bevat maximaal ≤15 g/l vluchtige organische stoffen (VOS).*
- *bevat maximaal 0,1% vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK) per gewicht.*
- *bevat maximaal maximaal 500 ppm of 0,05% (m/m) isothiazolinon-verbindingen.*
- *bevat maximaal maximaal 10mg/kg of 0,001% (m/m) formaldehyde.*

- draagt geen gevarensymbolen.
- draagt geen van volgende R-zinnen in concentraties groter dan 0,1% (eventueel in combinatie met elkaar): R23, R24, R25, R26, R27, R28, R33, R39, R40, R45, R46, R48, R49, R60, R61, R62, R63, R68. (Deze R-zinnen duiden op kankerverwekkende en giftige stoffen.)
- draagt geen van volgende R-zinnen vermeld in concentraties groter dan 2,5% (eventueel in combinatie met elkaar): R50, R50/53, R51/53, R52/53, R51, R52, R53. (Deze R-zinnen duiden op stoffen die schadelijk zijn voor het milieu.)
- heeft volgende prestatiekenmerken die een lange levensduur van de verf moeten garanderen: ..."

Hier kan men zich baseren op de achterliggende specificaties van labels. Je kan labels suggereren als bewijsmiddel, maar moet hierbij vermelden dat ook andere bewijsmiddelen toegestaan zijn. Let op: niet alle labels garanderen de strengste eisen.

Bijvoorbeeld: "De naleving van bovenstaande criteria kan gestaafd worden met een van volgende labels:

Nordic Swan

Blauer Engel

EU Ecolabel

NaturePlus

Indien de inschrijver één van deze labels kan voorleggen, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken van een erkend organisme kunnen eveneens gebruikt worden."

Wil je de milieuvriendelijkste offerte hoger waarderen bij de gunning, dan kun je deze criteria ook opnemen in de [gunningscriteria](#). Hou er echter rekening mee dat gunningscriteria nadien ook beoordeeld moeten worden en het dossier ook altijd ingewikkelder maken voor de inschrijver.

4.3.2. Sociale economie in de technische specificaties

N.v.t.

4.4. Gunningscriteria

Dit zijn criteria die in rekening worden gebracht bij het kwalitatief beoordelen van de offerte. **De inschrijver van wie de offerte** het best aan deze criteria voldoet, krijgt de hoogste score en krijgt de opdracht. Wil je de duurzaamste offerte hoger waarderen bij de gunning, dan kan je duurzaamheidscriteria opnemen bij de gunningscriteria. Gebruik hiervoor ook de info uit de paragrafen rond technische specificaties.

Wanneer je besluit een gunningscriterium in verband met duurzaamheid op te nemen, zorg er dan voor dat het voldoende doorweegt tegenover de andere gunningscriteria. Let wel: er moet een direct verband zijn tussen deze criteria en het voorwerp van de opdracht.

Als je in de technische specificaties van je bestek al duidelijke duurzaamheidseisen hebt opgelegd, heeft het soms geen zin om bijvoorbeeld milieu nog als gunningscriterium te gebruiken.

Hou er rekening mee dat veel gunningscriteria het bestek onnodig ingewikkeld kunnen maken. De inschrijver moet een uitgebreid verslag opmaken en de provincie moet dit

alles afwegen en beoordelen, wat niet altijd even eenvoudig is. Het is voor beide partijen makkelijker om zoveel mogelijk op te nemen in de technische specificaties.

4.4.1. Milieucriteria in de gunningscriteria

Bijvoorbeeld: *"Volgende gunningscriteria dienen als basis voor de beoordeling van de offertes:*

- *Berekening (bijvoorbeeld 5 punten):*
 - *Wanneer de benodigde hoeveelheid verf wordt berekend, zodat de juiste hoeveelheid verf kan worden aangeschaft met zo weinig mogelijk verpakkingen, worden 5 punten toegekend.*
- *TerugnAMESysteem (bijvoorbeeld 15 punten)*
 - *Wanneer de leverancier een terugnamesysteem voor gebruikte verfpotten heeft, worden 15 punten toegekend."*

Je kan bij de gunning ook gebruikmaken van de producttest van OVAM om de milieuvriendelijkheid van de verven en vernissen te beoordelen. OVAM stelde voor verschillende soorten verven en vernissen vragenlijsten op. Leveranciers die een hogere score behalen op de vragenlijst voor specifieke verven of vernissen, krijgen meer punten bij de gunning. Vergeet dan niet om de juiste vragenlijst als bijlage op te nemen in je bestek. Je vindt de vragenlijsten op de ISO-schijf, in de map L_ALG_Gids duurzame aankopen bijlagen of op de [producttest](#)-site. De scores kan je berekenen en vergelijken op de [website van de Producttest](#). Heb je hulp nodig bij de beoordeling, kan je het ISO-projectteam (iso14001@admin.provant.be) contacteren.

Bijvoorbeeld: *"Bij de gunning wordt rekening gehouden met de ecologische kwaliteiten van de voorgestelde verf. Om de beoordeling van dit gunningcriterium mogelijk te maken zal de inschrijver de vragenlijst voor houtbeits voor binnen en buiten (in bijlage) invullen voor de gebruikte producten."*

4.4.2. Sociale economie in de gunningscriteria

Criteria i.v.m. sociale economie kunnen in de gunningscriteria opgenomen worden bij **opdrachten voor** diensten. Voor **levering van** producten is dit minder aangewezen.

4.5. Uitvoeringsvoorwaarden

In principe is het contract afgesloten van zodra de leverancier op de hoogte is gebracht van de gunning van de opdracht. Je kan in het bestek wel anticiperen op de uitvoeringsfase door één of meerdere uitvoeringsvoorwaarden in te voegen, die bijvoorbeeld voorzien dat de leverancier zich ertoe verbindt om alle verpakkingen terug te nemen. De uitvoeringsvoorwaarden zijn dus alle verplichtingen die pas bij de uitvoering van het contract zullen voorkomen, maar waartoe de leverancier zich verbindt van zodra hij zijn offerte indient.

Je mag deze contractuele uitvoeringsvoorwaarden niet als verkapte selectiecriteria of gunningscriteria hanteren. Als aanbestedende overheid zal je tijdens de uitvoering van de opdracht moeten controleren of de inschrijver aan de uitvoeringsvoorwaarden voldoet.

Je mag echter wel concrete maatregelen vermelden wanneer bepaalde uitvoeringsvoorwaarden worden geschonden. Zo kan men bijvoorbeeld vastleggen dat, wanneer de leverancier de secundaire en tertiaire verpakking niet meteen meeneemt, een bepaalde boete zal aangerekend worden. Dit voorkomt onenigheid.

4.5.1. Milieucriteria in de uitvoeringsvoorwaarden

Bijvoorbeeld: *"De inschrijver verbindt er zich toe alle verpakkingen van producten terug te nemen en op correcte wijze af te voeren."*

4.5.2. Sociale economie in de uitvoeringsvoorwaarden

Criteria i.v.m. sociale economie kunnen in de uitvoeringsvoorwaarden opgenomen worden bij **opdrachten voor diensten**. Voor **levering van** producten is dit minder aangewezen.

5. Voorbeeldmails en –bestekken

Voor je een overheidsopdracht voor de aankoop van verven en vernissen opstart, neem je best contact op met een aantal leveranciers. Zo heb je een zicht op de verschillende mogelijkheden en weet je wie hier eventueel aan kan voldoen.

Je kunt als entiteit naargelang de toepassing zelf kiezen waar je de accenten legt. Maak voor je keuze gebruik van de [keuzewijzer](#) en de extra info in het [hoofdstuk Ter info: wat zijn duurzame verven en vernissen?](#) Uiteraard voldoet je vraag aan de [verplichtingen](#) binnen de Gids duurzame aankopen.

5.1. Kleine overheidsopdracht – Mail (< 8.500 euro)

Volgens de wetgeving overheidsopdrachten moet je ook voor deze kleine opdrachten mededinging organiseren en dus meerdere leveranciers aanschrijven. Je mag de leveranciers zelf kiezen. Laat deze keuze dan ook afhangen van de mate waarin ze duurzame verven en vernissen kunnen leveren. Het is het eenvoudigst om mogelijke leveranciers per mail aan te schrijven.

Zorg dat je over voldoende info beschikt over het product dat zal geleverd worden voor je een opdracht gunt. Controleer nadien ook of de geleverde producten effectief aan de voorwaarden voldoen.

In de kader vind je een voorbeeldmail voor de aankoop van duurzame houtbeits. De punten in het **blauw** zijn verplicht volgens de Gids duurzame aankopen. Die in het **groen** zijn optioneel.

VOORBEELDMAIL - DUURZAME HOUTBEITS

TITEL

"Levering van houtbeits **op waterbasis**"

MAIL

Gelieve een offerte in te dienen voor de levering van houtbeits **op waterbasis** voor het beitsen van 100 m² omheining, die voldoet aan volgende voorwaarden:

De houtbeits

- **bevat geen van volgende stoffen:**
 - **zware metalen cadmium, lood, chroom VI, kwik, arsenicum, barium (uitgezonderd bariumsulfaat), seleen of antimonium.**
 - **ftalaten DINP (CAS 28553-12-0 en 68515-48-0), DIDP (CAS 68515-49-1 en 26761-40-0), DNOP (CAS 117-84-0), DHEP (CAS 117-81-7), DBP (CAS 84-74-2), BBP (CAS 85-68-7).**
- **bevat maximaal 75 g/l vluchtige organische stoffen (VOS).**
- **bevat maximaal 0,1% vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK) per gewicht.**
- **bevat maximaal maximaal 500 ppm of 0,05% (m/m) isothiazolinon-verbindingen.**
- **bevat maximaal maximaal 10mg/kg of 0,001% (m/m) formaldehyde.**

- draagt geen van volgende R-zinnen in concentraties groter dan 0,1% (eventueel in combinatie met elkaar): R23, R24, R25, R26, R27, R28, R33, R39, R40, R45, R46, R48, R49, R60, R61, R62, R63, R68. (Deze R-zinnen duiden op kankerverwekkende en giftige stoffen.)
- draagt geen van volgende R-zinnen vermeld in concentraties groter dan 2,5% (eventueel in combinatie met elkaar): R50, R50/53, R51/53, R52/53, R51, R52, R53. (Deze R-zinnen duiden op stoffen die schadelijk zijn voor het milieu.)

De naleving van bovenstaande criteria kan gestaafd worden met een van volgende labels:

Nordic Swan

EU Ecolabel

NF environnement

Wanneer het product een van deze labels draagt, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken van een erkend organisme kunnen eveneens gebruikt worden.

- draagt geen gevarensymbolen.
- bevat geen schimmelwerende ingrediënten voor een schimmelwerende werking op het hout.

De benodigde hoeveelheid beits wordt berekend, zodat de juiste hoeveelheid kan worden aangeschaft met zo weinig mogelijk verpakkingen.

Er wordt gebruikgemaakt van een terugnamesysteem voor gebruikte verfpotten.

5.2. Gemiddelde overheidsopdracht – bestek (> 8.500 euro en < 85.000 euro)

Volgens de wetgeving overheidsopdrachten moet je hier meerdere leveranciers aanschrijven. Je mag de leveranciers zelf kiezen. Laat deze keuze dan ook afhangen van de mate waarin deze leveranciers duurzame verven en vernissen kunnen leveren. Omschrijf in je bestek duidelijk welke info de inschrijvers moeten indienen bij de offerte. Zo heb je voldoende gegevens om het gunningsdossier op te maken. We kunnen het niet genoeg herhalen: probeer je opdrachten zo eenvoudig mogelijk te houden. Dit doe je door zoveel mogelijk voorwaarden op te nemen in de technische specificaties en de gunningscriteria te beperken.

In de kader vind je een voorbeeldbestek voor de aankoop van duurzame muur- en plafondverf. De punten in het **blauw** zijn verplicht volgens de Gids duurzame aankopen. Die in het **groen** zijn optioneel. Wil je dat je bestek gewoon voldoet aan de verplichtingen van de Gids duurzame aankopen, neem dan de **blauwe** punten op in de technische specificaties. Wil je de duurzaamste offerte extra punten geven? Neem dan ook duurzaamheidsaspecten op als gunningscriterium. Denk wel op voorhand even na over hoe je dit doet: welke criteria neem je op en hoe ga je ze beoordelen?

VOORBEELDBESTEK – DUURZAME MUUR- EN PLAFONDVERF

TITEL

“Levering van muur- en plafondverf **op waterbasis** voor 500 m² muren en plafonds”

SELECTIECRITERIA

N.v.t.

TECHNISCHE SPECIFICATIES

- ...
- **Kleur: RAL 1026²⁰**
- **bevat geen van volgende stoffen:**
 - **zware metalen cadmium, lood, chroom VI, kwik, arsenicum, barium (uitgezonderd bariumsulfaat), seleen of antimonium.**
 - **ftalaten DHEP (CAS 117-81-7), DBP (CAS 84-74-2), BBP (CAS 85-68-7).**
- **bevat maximaal 0,1% vluchtige aromatische koolwaterstoffen (VAK) per gewicht.**
- **bevat maximaal maximaal 500 ppm of 0,05% (m/m) isothiazolinon-verbindingen.**
- **bevat maximaal maximaal 10mg/kg of 0,001% (m/m) formaldehyde.**
- **draagt geen van volgende R-zinnen in concentraties groter dan 0,1% (eventueel in combinatie met elkaar): R23, R24, R25, R26, R27, R28, R33, R39, R40, R45, R46, R48, R49, R60, R61, R62, R63, R68. (Deze R-zinnen duiden op kankerverwekkende en giftige stoffen.)**
- **draagt geen van volgende R-zinnen vermeld in concentraties groter dan 2,5% (eventueel in combinatie met elkaar): R50, R50/53, R51/53, R52/53, R51, R52, R53. (Deze R-zinnen duiden op stoffen die schadelijk zijn voor het milieu.)**

De naleving van bovenstaande criteria kan gestaafd worden met een van volgende labels:

Nordic Swan

Blauer Engel

EU Ecolabel

Energy Star

NF
environnement

Wanneer het product een van deze labels draagt, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken van een erkend organisme kunnen eveneens gebruikt worden.

- **bevat maximaal 15 g/l vluchtige organische stoffen (VOS).**

De naleving van bovenstaand criterium kan gestaafd worden met een van volgende labels:

Nordic Swan

Blauer Engel

EU Ecolabel

Energy Star

Wanneer het product een van deze labels draagt, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken van een erkend organisme kunnen eveneens gebruikt worden.

- **bevat geen van volgende stoffen:**
 - **Ftalaten DINP (CAS 28553-12-0 en 68515-48-0), DIDP (CAS 68515-49-1 en 26761-40-0), DNOP (CAS 117-84-0)**

De naleving van bovenstaand criterium kan gestaafd worden met een van volgende labels:

²⁰ Lichte kleur, geel.

Nordic Swan

EU Ecolabel

Energy Star

NF
environnement

Wanneer het product een van deze labels draagt, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken van een erkend organisme kunnen eveneens gebruikt worden.

- draagt geen gevarensymbolen.

De benodigde hoeveelheid beits wordt berekend, zodat de juiste hoeveelheid kan worden aangeschaft met zo weinig mogelijk verpakkingen.

GUNNINGSCRITERIA

Volgende gunningscriteria dienen als basis voor de beoordeling van de offertes:

- ...
- **milieu (40 punten):**
 - **Bij de gunning wordt rekening gehouden met de ecologische kwaliteiten van de voorgestelde verf. Voor de beoordeling van dit gunningscriterium wordt gebruik gemaakt van de vragenlijst voor standaard muur- en plafondverven binnen (in bijlage) die de inschrijver ingevuld bij de offerte moet voegen.**

5.3. Grote overheidsopdracht \geq 85.000 euro – speel op zeker!

Is het geraamde bedrag van je opdracht meer dan 85.000 euro en wordt je opdracht gepubliceerd? Neem dan contact op met de dienst Overheidsopdrachten en Juridische Ondersteuning (T 03 240 54 59, aankoop@admin.provant.be). Zij helpen je graag verder met de opmaak van je bestek, zodat er zeker geen fouten instaan.

6. Mogelijke leveranciers

Natuurverf vind je onder andere hier:

Ecomat Zoersel
Ambachtszone
Kwikaard 108
2980 St. Antonius-Zoersel
T 03 384 19 07
info@ecologischbouwen.be
<http://www.ecologischbouwen.be>

Biobouw
Sanderusstraat 74
2018 Antwerpen
T 03 238 89 91
info@biohome.be
www.biohome.be

De Natuurbron

Heidestatiestraat 81
2920 Kalmthout
T 03 666 90 32 - F 03 666 33 67
info@natuurbron.be
www.natuurbron.be

Biohome
Zone Kamp C 12
Britselaan 20
2260 Westerlo
T 014 26 25 77
info@biohome.be
www.biohome.be

Arte Constructo
Molenberglei 18
2627 Schelle
T 03 880 73 73 – F 03 880 73 70
info@arteconstructo.be
www.arteconstructo.be

Huis van Haaz
Berlarij 19
2500 Lier
T 03 272 32 77
info@huisvanhaaz.be
www.huisvanhaaz.be

Ecogamma
Winkelom 77/3
2440 Geel
T 014 70 33 33
info@ecogamma.be
www.ecogamma.be

Deze lijsten zijn niet-limitatief en niet-vernoemde firma's worden niet uitgesloten van overheidsopdrachten.

Heb je zelf goede ervaringen met bepaalde firma's of ken je firma's die kunnen voldoen aan de criteria van de Gids duurzame aankopen? Mail de contactgegevens dan naar iso14001@admin.provant.be.

7. Meer info?

Neem contact op met iso14001@admin.provant.be.
Check de producttest op <http://services.ovam.be/preventie>.